

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства захисту
довкілля та природних ресурсів
України
від _____ № _____

Порядок
віднесення видів рослинного та тваринного світу до інвазійних
чужорідних видів

I. Загальні положення

1. Порядок віднесення видів рослинного та тваринного світу до інвазійних чужорідних видів (далі – Порядок) розроблений з метою встановлення критеріїв і організаційних засад для підготовки та затвердження Переліку інвазійних чужорідних видів рослинного та тваринного світу України (далі – Перелік).

2. Цей Порядок застосовується органами державної влади, науковими установами і організаціями, громадськими організаціями при підготовці та ухваленні рішень щодо віднесення чужорідних видів до Переліку.

3. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

біологічна інвазія – це вторгнення (вкорінення, заселення, початок існування) чужорідного виду в межах певної території або окремих місцезростань, місць існування, біотопів, оселищ, поза межами природного (первинного) ареалу в природних умовах нових біогеографічних територіальних одиниць або екосистем, що прямо чи опосередковано спричинене людською діяльністю;

біорізноманіття – різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є, різноманітність у рамках виду, між видами і різноманіття екосистем;

екосистемні послуги – прямий або непрямий внесок екосистем у добробут людини;

місцевий (автохтонний, аборигенний) вид – таксон рангу виду або внутрішньовидової одиниці (підвид, форма, гібрид, сорт, порода тощо) рослинного або тваринного світу, що сформований і набув поширення на даній території без прямої чи опосередкованої участі людини;

натуралізація – здатність чужорідного виду до самостійного відтворення, розмноження, формування життєздатних популяцій, спонтанного поширення у природних умовах нових угруповань, біотопів, екосистем, біогеографічних територіальних одиниць;

чужорідний вид – таксон рангу виду або внутрішньовидової одиниці (підвид, форма, гібрид, сорт, порода тощо) рослинного чи тваринного світу, що

походить з інших біогеографічних територіальних одиниць і набув поширення поза межами природного (первинного) ареалу.

Терміни «рослинний світ» та «тваринний світ» вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про рослинний світ» та «Про тваринний світ».

II. Організаційні засади визначення статусу чужорідних видів та його включення до Переліку інвазійних чужорідних видів рослинного чи тваринного світу України

1. Для віднесення чужорідних видів, визначення їх статусу і включення до Переліку здійснюється оцінка наявного або потенційного негативного впливу цих чужорідних видів на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини і аналіз відповідності виду критеріям, наведеним у розділі III цього Порядку.

Оцінка впливу чужорідних видів на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінки наявного і потенційного впливу (ризиків) інвазійних чужорідних видів, які затверджуються Міндовкілля.

Водночас, для здійснення оцінки наявного і потенційного впливу чужорідних видів можуть бути використані інші підходи, методи або протоколи, зокрема, рекомендовані міжнародними природоохоронними організаціями, органами управління багатосторонніх природоохоронних угод, схвалені актами Європейського Союзу.

2. Результатом аналізу наявного і потенційного впливу чужорідних видів на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини та відповідності чужорідних видів критеріям є пропозиції щодо включення видів до Переліку, що містять:

- назви видів українською і латинською мовами;
- походження видів;
- причину, спосіб і час (період) потрапляння видів на територію України та їх натуралізації;
- вторинний ареал видів в світі;
- поширення видів в Україні (за біогеографічним та адміністративно-територіальним поділом);
- особливості розмноження видів;
- переважні шляхи, способи та швидкість поширення видів;
- короткий опис та оцінку поточного і потенційного впливу видів на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку і здоров'я людини;
- висновок щодо відповідності чужорідних видів критеріям, необхідності включення таких видів до Переліку, присвоєння видам статусу інвазійний чужорідний вид або потенційно інвазійний чужорідний вид та необхідності запровадження заходів з попередження, пом'якшення або припинення впливу чужорідних видів на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку і здоров'я людини;

додатки до пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку, в яких наводиться повний текст оцінки, первинні дані, перелік використаних літературних джерел і авторів, залучених до проведення оцінки та підготовки пропозиції.

3. Пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку подаються до Міндовкілля листом від імені установи чи організації, яка несе відповідальність за якість проведеної оцінки.

Міндовкілля може спрямувати пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку на рецензію іншої наукової установи чи організації та винести питання розгляду доцільності включення видів до Переліку на обговорення спеціально створеної робочої групи чи комісії.

4. Міндовкілля розглядає подані пропозиції стосовно включення чужорідних видів до Переліку у шестимісячний строк та повідомляє організацію, яка подала пропозиції про результати їх розгляду.

Міндовкілля затверджує Перелік, що містить назву виду українською і латинською мовами та статус виду, і подає його на реєстрацію в Міністерство юстиції України.

Перелік переглядається за потреби, але не частіше ніж раз на рік.

5. Відомості про проведення оцінки чужорідних видів та присвоєння їм відповідного статусу заносяться до кадастрів рослинного і тваринного світу, де зазначається метод та результати проведення оцінки, статус видів, у разі прийняття відповідного рішення, рекомендації щодо організації наукових досліджень впливу і тенденцій поширення чужорідних видів тощо та, у разі потреби, необхідності проведення повторної оцінки.

III. Критерії віднесення видів рослинного та тваринного світу до інвазійних чужорідних видів та включення до Переліку інвазійних чужорідних видів рослинного та тваринного світу України

1. Інвазійним чужорідним видом для України або території оцінки в межах України є чужорідний вид, який відповідає наступним критеріям:

натуралізувався поза межами природного (первинного) ареалу внаслідок прямої або опосередкованої участі людини;

активно розмножується та самостійно, спонтанно поширюється територією, континентальним шельфом і морською економічною зоною України;

спричиняє негативний вплив на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини в межах території, континентального шельфу і морської економічної зони України.

2. Потенційно інвазійним чужорідним видом для України або території оцінки в межах України є чужорідний вид, який відповідає наступним критеріям:

існує висока ймовірність потрапляння чужорідного виду на територію, до континентального шельфу і морської економічної зони України або є підтвержені факти перших біологічних інвазій, існує загроза натуралізації та поширення виду територією, континентальним шельфом і морською економічною зоною України;

існують вірогідні ризики, які несе вид, зважаючи на доведений негативний вплив на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини в країнах, пов'язаних з Україною географічно, екологічно та економічно.

3. До Переліку включають чужорідні види, що відповідають наступним критеріям:

вид визначено як інвазійний або потенційно інвазійний чужорідний вид для території, континентального шельфу та морської економічної зони України;

негативний вплив виду на місцеві види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини повинен бути попереджений, пом'якшений або припинений відповідно до пропозицій щодо включення чужорідних видів до Переліку.

**Заступник директора департаменту –
начальник відділу координації
діяльності об'єктів та установ
природно-заповідного фонду
та рекреаційної діяльності
Департаменту природно-заповідного
фонду та біорізноманіття**

Сергій МАТВЄЄВ